

انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

« فصلنامه خبری شماره ۲ ♦♦ پاییز ۱۴۰۱ »

آنچه در این شماره می خوانید...

♦ معرفی کتاب (ص ۱۶)

♦ فراخوان باز طراحی ۵ کتاب درسی متوسطه اول (ص ۱۷)

♦ همایش آینده انجمن (همایش نوزدهم) (ص ۱۸)

♦ دعوت به همکاری؛ شرایط عضویت؛ راه های ارتباطی (ص ۱۹)

♦ گفت و گو با دکتر مصطفی قادری (ص ۱)

♦ اخبار انجمن:

◀ مصوبات جلسات هیئت مدیره (ص ۴)

یادداشت ویژه با جناب دکتر علیرضا صادقی (ص ۵)

♦ آشنایی با سیگ های انجمن:

◀ سیگ مطالعات عصب شناختی تربیتی (۷)

◀ سیگ برنامه درسی ریاضی و علوم (ص ۹)

♦ آشنایی با کمیسیون های انجمن:

◀ کمیسیون نقد (۱۰)

♦ اخبار خارج از انجمن (ص ۱۱)

♦ یک نکته یک تجربه از دکتر علیرضا عراقیه (ص ۱۲)

♦ نشست های علمی:

◀ گزارش کوتاه از برگزاری نشست «آموزش و یادگیری آنلاین: خسارات اجتناب ناپذیر در خلال بیماری کرونا» (ص ۱۳)

◀ گزارش کوتاه از برگزاری نشست «چالش های پیش روی روش شناسی مطالعات برنامه درسی ایران» (ص ۱۴)

◀ گزارشی از نشست «کاوشی در ابتکار عمل سند جدید برنامه درسی ژاپن (۲۰۲۰)» (ص ۱۵)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

◆ مدیر مسئول:
دکتر مرتضی کرمی

◆ سردبیر فصلنامه:
دکتر نفیسه رفیعی

◆ اعضای هیات تحریریه :

خانم ها: دکتر نرگس کشتی آرای - دکتر زهرا نیکنام - دکتر لیلا خزایی - دکتر سولماز نورآبادی - دکتر زهرا رحیمی
آقایان: دکتر فرهاد سراجی - دکتر رحمت الله خسروی - دکتر محمد جمالدینی - علی شاه طاهری - علی اصغر کریمی

◆ اعضای تیم اجرایی:

ویولت آرتونیان سوارانی - حسین سرلکچیوائی - زهرا جهانبخش قهجاورستانی - فاطمه مهدیه نجف آبادی

یادداشت سردبیر:

دکتر نفیسه رفیعی

بسیار خرسندم که دومین شماره فصلنامه خبری انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در پاییز ۱۴۰۱ به همت اعضای فصلنامه و هیات تحریریه انجمن تهیه و تدوین شد. مهر ۱۴۰۱ برخلاف دو سال گذشته که به دلیل همه‌گیری ویروس کرونا کلیه سیستم‌های آموزشی را به سمت غیر حضوری شدن و مجازی شدن آموزش سوق داده بود، بالاخره حضوری شد و بوی ماه مهر و هیاهوی دانش‌آموزان و دانشجویان در سیستم‌های آموزشی جان دوباره‌ای به کالبد محیط‌های آموزشی داد؛ البته در وصف و نقد آموزش غیر حضوری نظرات و دیدگاه‌های متفاوتی مطرح است اما اینکه دلخوش باشیم که با حفظ نظام آموزش سنتی و فاصله گرفتن از رویکردهای آموزشی جدید در بستر شرایط مبتنی بر فناوری می‌توانیم از آسیب‌های آموزشی آتی مصون باشیم شاید ساده‌انگارانه باشد و نیاز به پژوهش‌های گسترده‌تری در این حوزه مطرح می‌گردد.

هفته بزرگداشت پژوهش نیز در آذرماه تداعی‌کننده نقش و اهمیت پژوهش در رشد و توسعه آموزشی، فردی و اجتماعی است. امید است در راستای پژوهش‌های کاربردی بیش از پیش گام برداریم. در این شماره ضمن انعکاس اخبار اقدامات هیئت مدیره انجمن در فصل پاییز و معرفی و انتقال نظرات و دیدگاه‌های پیشکسوتان و اساتید صاحب نظر در حوزه مطالعات برنامه درسی ایران، دو قسمت جدید با عنوان «یک نکته و تجربه» و «معرفی آثار و کتب منتشر شده اساتید و اعضای فعال انجمن» خدمت شما ارائه می‌شود.

پذیرای دریافت کلیه کتب و آثار فاخر شما و تجربیات با ارزشتان جهت به اشتراک گذاری با اعضای انجمن و خانواده دوستداران مطالعات برنامه درسی هستیم. کانال ارتباطی با ما: (news2020association@gmail.com)

علوم انسانی، یعنی فهم فلسفی، الهیاتی، زیبایی شناسی، هنری و پدیدارشناسانه و غیره، درک عمیقی از اینکه دانش ارزشمند در کشور ما چه دانشی است داشته باشیم؛ این مسئله خود به خود توان این را دارد یا امکان این را دارد که به یک موضوع مهم برای فعالان رشته مطالعات برنامه درسی در ایران بدل شود. به تناسب این مأموریت مطالعات تاریخی و مطالعات آینده پژوهی لازم است.

خلاصه ای از گفت و گو با دکتر مصطفی قادری (دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی - عضو هیأت مدیره و نائب رئیس سابق انجمن مطالعات برنامه درسی ایران) که در آذر ماه ۱۴۰۱ انجام گرفته است در اختیار مخاطبان قرار می گیرد:

۲- متناسب با مأموریتی که برای این رشته و انجمن در نظر می گیرید وضع موجود این رشته در حال حاضر نسبت به گذشته چگونه است؟ و چقدر انجمن در تحقق و شکل گیری این وضع موجود نقش داشته است؟

متأسفانه ما هم در دانشکده های علوم تربیتی و هم در انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در مورد مسئله های اساسی که عرض کردم، یعنی تاریخ نگاری عقاید مرتبط با اینکه دانش ارزشمند برنامه درسی در ایران چگونه باید تحقق پیدا کند، هنوز تحقیقاتی انجام ندادیم. بیشتر تحقیقات در ایران به مسئله های کلیشه ای و چهار سؤال تاپلری یعنی هدف، محتوا، ارزشیابی و تدریس منوط شده و هر چند به طور محسوسی ما از سال های اخیر تلاشهایی را شروع کردیم برای اینکه فهم یا نوفهمی در رشته اتفاق بیفتد؛ منتها این تلاش ها خیلی موثر نبوده است، از این جهت که ما باید حتماً فهم تاریخی از نظریه و عمل مطالعات برنامه درسی داشته باشیم.

در طول صد سال گذشته عقاید و باورها نسبت به رشته، نسبت به تکالیف رشته در مورد این که واقعاً عملکرد ما در زمینه انتخاب دانش ارزشمند چگونه بوده؛ متأسفانه هنوز این مسئله مهم اتفاق نیافتاده است. لذا به اعتقاد من، نگاه ها و تصورات از برنامه درسی در ایران ابتدا باید عوض شوند. ما نیاز به نوعی نوفهمی یا بازفهمی، هم در رشته ی مطالعات برنامه درسی ایران، هم در مورد تکالیف انجمن مطالعات برنامه درسی ایران داریم؛ چرا که اگر ما از لحاظ تاریخی عمل و نظریه را مرور نکنیم؛ میسر نمی شود و یک نگاه تاریخی و نقادانه لازم است. اینکه در طول صد سال گذشته چقدر در مورد وظایف اصلی انجمن که به اعتقاد بنده؛ دوباره اینجا تکرار می کنم؛ انتخاب دانش ارزشمند برای یادگیری در مدرسه است چه اندازه توانستیم موفق باشیم.

۱- به نظر شما مأموریت اصیل رشته مطالعات برنامه درسی و به تبع آن انجمن مطالعات برنامه درسی چیست؟

باید عرض کنم که برخلاف تصویری که از مأموریت رشته مطالعات برنامه درسی در ایران وجود دارد، مأموریت این رشته یادگیری یا آموزش نیست؛ بلکه مأموریت اصلی رشته انتخاب دانش، مهارت، و نگرش ارزشمند در مؤسسات آموزشی است، حالا چه مؤسسات آموزشی رسمی و غیررسمی. بنابراین:

مهم ترین مسئله در رشته ما
انتخاب دانش ارزشمند، مهارت ارزشمند و
نگرش ارزشمند است.

طبیعتاً انجمن مطالعات برنامه درسی هم همین وظیفه را برعهده دارد، یعنی انجمن مطالعات برنامه درسی در ایران بیشتر باید درگیر انتخاب دانش ارزشمند شود؛ یعنی این که فهم ما از دانش ارزشمند چیست و در گذشته چه تصوراتی راجع به دانش ارزشمند در کشور ما وجود داشته است. یک مطالعه ی تاریخی واقعاً لازم است که طبیعتاً در مورد اینکه عقاید و تصورات در مورد دانش ارزشمند در طول یک صد سال گذشته در ایران چگونه بوده و در آینده چگونه خواهد بود، یعنی آینده پژوهی هایی در این راستا لازم است. به اعتقاد بنده اینکه چه دانشی برای آینده کودکان ایرانی لازم است؛ مهم ترین مسئله است که انجمن مطالعات برنامه درسی ایران باید به صورت علمی درگیر این موضوع شود و لذا اگر ما بتوانیم در مورد فهم دانش ارزشمند و فهم برنامه درسی به لحاظ

در طول بیست سال گذشته چقدر در مورد وظایف اصلی انجمن که به اعتقاد بنده، انتخاب دانش ارزشمند برای یادگیری در مدرسه است توانستیم موفق باشیم؟؟

ارزشمندی نیاز دارند. این لزوماً نیاز به آینده پژوهی هایی در مورد تکنولوژی، شبکه های یادگیری و در مورد مسایل اجتماعی و بسیاری از بحران های پیش رو دارد که به اصطلاح در جامعه امروزی ممکن است اتفاق بیفتد.

۴- نقش دانشجویان، فارغ التحصیلان، اساتید این رشته و به ویژه اعضای انجمن برای تحقق مأموریت اصیل رشته مطالعات چه خواهد بود؟

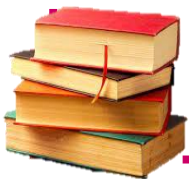
واقعیت این است که ما هنوز در دوران ترجمه به سر میبریم. ما هنوز نتوانسته ایم در رشته مطالعات برنامه درسی آثار فاخر و آثار ارزشمندی را ترجمه کنیم و این ترجمهها را در اختیار معلمان و جامعه تعلیم و تربیت کشور قرار دهیم. خیلی از آثار اصیل، آثار مهم در رشته ما هنوز ترجمه نشده اند، لذا هنوز با وجود این که حدود ۴۰ سالی از حضور رشته و تاریخ رشته در کشور ما می گذرد؛ هنوز نتوانستیم آثار فاخر رشته را ترجمه کنیم و هنوز کمبود منابع مطالعه داریم و کتاب های اصیلی ترجمه نشده اند، لذا به نظر بنده:

هم انجمن و هم اساتید و هم دانشجویان (به

ویژه دانشجویان دکتری) ضروری است

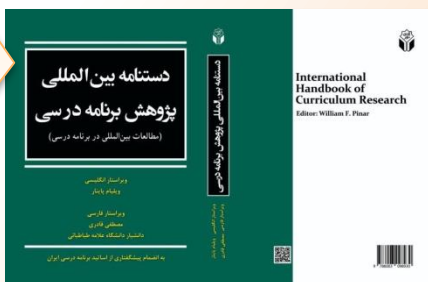
وارد یک نهضت ترجمه، ترجمه کتاب

های اصیل در رشته شوند.

اخیرا بنده با کمک برخی از دانشجویان و اساتید رشته؛ حدود ۵۸ نفر؛ توانستیم که دستنامه بین المللی پژوهش برنامه درسی را ترجمه کنیم که بالغ بر هزار و هشتصد صفحه بوده و لذا ترجمه آثار بزرگ، آثار مهم و اساسی و پایه در رشته لازم است، که قاعدتا، از طریق فعالیت های علمی گروهی امکانپذیر است. خیلی از کتاب های اصیل به خاطر حجم بالایی که دارند نیاز به مشارکت گروهی دارند.

معرفی کتاب در همین فصلنامه

موضوع دوم، گفتگوی فعالان رشته مطالعات برنامه درسی است که باز در این زمینه هم متأسفانه گفتگوهای علمی و جدیدی شکل نگرفته که ما متوجه شویم که فعالان رشته مطالعات برنامه درسی به ویژه پیشکسوتان این رشته در چه زمینه هایی اختلاف نظر دارند، چه گفتمان هایی در رشته مطالعات برنامه درسی ایران در گذشته به وجود آمده و تفاوت این گفتمانها چگونه است، لذا این جا لازم است که ما وارد گفتگوهای ملی در زمینه اینکه موضوع اصلی یا موضوعات اصلی ما در رشته کدامند؟ و یا در مورد تکالیف دانشکده های علوم تربیتی یا به طور ویژه گروههای آموزشی مطالعات برنامه درسی صحبت نکرده ایم. راجع به تکالیف انجمن در مورد سیاست های پژوهش برنامه درسی هم صحبت نکرده ایم. این گفتگوهای مغفول تاریخی انجام نگرفته اند؛ سوای دو نشستی که در دانشگاه تهران در سال ۹۶ یا ۹۷ تحت عنوان «چپستی برنامه درسی» تشکیل شد؛ و یکی از این به اصطلاح؛ حرکت های خوب و مؤثر بود که به اعتقاد من باید ادامه پیدا کند.

۳- چگونه می توان رشته مطالعات برنامه درسی را به مأموریت اصلی و وضع مطلوب و ایده آل خود رساند؟ نقش انجمن چه خواهد بود و لازم است چه اقداماتی انجام دهد؟

دو کار اساسی باید انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در این راستا انجام دهد: **یکی گسترش مطالعات تاریخی است**، یعنی ما بفهمیم در صد سال گذشته در رشته مطالعات برنامه درسی و مخصوصا در حوزه نظریه و عمل برنامه درسی چه اتفاقاتی افتاده؛ یعنی مطالعات تاریخی را در این زمینه باید بیشتر کنیم. بحث های مرتبط با تاریخ رشته را باید در صدر موضوعات قرار بدهیم. **دوم این که نوعی نهضت نوفهمی در رشته لازم است** که ما فهم های جدید را، فهم های علوم انسانی تر را، نه فهم های فنی و تکنیکی را که الان در کشور ما رواج دارند و متأسفانه اغلب رساله های دکتری به این دسته نوفهمی ها نمی پردازند و اغلب پژوهش های ما کلیشه ای است. انواع فهم های علوم انسانی از جمله هنری، پدیدارشناسانه، هرمونتیک، زبان شناسانه و سایر فهم هایی که در علوم انسانی شکل پذیرفته را با نگاه بومی و محلی باید مورد بررسی قرار بدهیم و لازمه اش این هست که ما یک فهم انتقادی هم به وضعیت موجود و هم به وضعیت گذشته بیندازیم و همه ی این اقدامات باید مسیر راه، برای هم گروه های مطالعات برنامه درسی در دانشکده ها و هم انجمن مطالعات برنامه درسی باز کند، تا ما وارد آینده پژوهی در رشته مطالعات برنامه درسی شویم، یعنی باید واقعا به این فکر کنیم که کودکان ایرانی، دانش آموزان ایرانی، دانشجویان ایرانی در پنجاه سال آینده به چه دانش های

در قدم بعدی فکر میکنم که نوعی نوستر سازی Recontextualization به معنای ساخت بستر و ساخت زمینه ی بومی برای کاربرد نظریه های عاریتی، نظریه هایی که ما از کشورهای دیگر می گیریم؛ لازم است و با نگاه التقاطی و با نگاه به اصطلاح ترکیبی لازم است که ما نوآوری هایی که در زمینه رشته برنامه درسی در سطح بین المللی دارد انجام می شود را بتوانیم برایش بستر بومی درست کنیم. اغلب نظریه های برنامه درسی به صورت مدگونه و به صورت سطحی و خیلی کلیشه ای مطرح میشوند و بعد از مدتی به فراموشی سپرده می شوند. لازم است ما این ها را کاربردی کنیم. منتها چرا کاربردی نمی شوند؛ قاعدتا ما بستر لازم بومی برای کاربرد این ها را در ایران فراهم نکرده ایم. لذا من نو بستر سازی را به معنای ساخت و فراهم کردن زمینه های مناسب کاربرد نظریه های عاریتی در محیط ایران تلقی میکنم که ما باید با نگاه بومی- البته نگاه من اینجا به بومی سازی، ملی سازی نیست- بلکه لوکا لیزیشن است؛ با نگاه محلی و لوکالیزیشن؛ ما باید برای این نظریه های عاریتی بتوانیم بستر محلی و عملی درست کنیم که زمینه ی کاربردی هم داشته باشند و آن نگاه به اصطلاح مدگرا یا مدگونه برطرف شود.

نو بستر سازی :

ساخت بستر و ساخت زمینه ی بومی
(لوکالیزیشن) برای کاربرد نظریه های
عاریتی

۵- آقای دکتر شما به عنوان یکی از اساتید پیشکسوت و فعال این رشته از اقدامات و تجربیات خود بفرمایید. و بفرمایید اعضای هیأت مدیره انجمن در این دوره، چگونه می توانند فعالیت های انجمن را بیش از پیش در جهت اعتدالی هرچه بیشتر این رشته به کار گیرند؟

بنده دو دوره در انجمن حضور داشتم و همیشه در طول فعالیت حرفه ای خودم امور و کارهای انجمن را مرور و مطالعه می کردم و در جریان کارهای انجمن در طول ۲۱ سال گذشته بوده ام، هم در تأسیس اولیه آن مشارکت داشتم؛ زمانی که دانشجوی کارشناسی ارشد بودم و این رشته تأسیس می شد، هم در دهه ی ۸۰ که بازرسی انجمن بودم و در دهه ی ۹۰ هم یعنی در سال ۹۷ عضو هیئت مدیره و نایب رئیس انجمن بودم و از این جهت تعلق خاطر ویژه ای به انجمن مطالعات برنامه درسی دارم. قاعدتا پیشکسوتان این رشته در انجمن مطالعات برنامه ی درسی پایه های اصلی و

کارهای اساسی را انجام داده اند. لازم است که نسل جدید؛ نسل جدید متخصصان برنامه درسی در ایران یا بهتر است بگویم که نسل سوم متخصصان فعالیت و همکاری بیشتری با انجمن داشته باشند که انشالله این انجمن، همانطور که در گذشته جزو انجمنهای فاخر علوم تربیتی در ایران بوده و کارهای اساسی هم انجام داده، بتواند توسعه و گسترش پیدا کند. من مهم ترین مسیر توسعه انجمن را درگیری استان ها و فارغ التحصیلان رشته و دانش آموختگان رشته در استانهای مختلف می دانم، چون به صورت سنتی انجمن در تهران رشد و توسعه پیدا کرده و استان های ما کمتر درگیر این مسئله شده اند، البته فعالیت هایی در دوره گذشته انجام شد. یعنی حدود ۱۲ استان در سطح کشور؛ شعبه های استانی انجمن مطالعات برنامه درسی در این استان ها تأسیس شد، منتها، تعداد اندکی از این استانها؛ حدود ۳ یا ۴ استان به صورت جدی وارد کار و تلاش برای تلاش علمی و توسعه انجمن شده اند. قاعدتا لازم است که فارغ التحصیلان استان ها را هم درگیر کنیم؛ چون واقعا استان ها هم دانش آموختگان کافی و وافی دارند، هم افراد بسیار با تجربه، باسواد؛ و خلاصه پیگیری در استان ها وجود دارند که می توانند به عنوان بازوهای انجمن مطالعات برنامه درسی در ایران به توسعه ی این رشته و توسعه ی خود انجمن کمک کنند. ضمن این که من معتقدم که ما باید در خود سازمان ها و نهادها؛ مثل وزارتخانه ها یا نهادهای دیگری که مرتبطند با حوزه ی آموزش؛ که البته به اعتقاد بنده همه ی این ها با آموزش و به ویژه برنامه درسی در ارتباط هستند؛ در آن جا هم باید شعبه داشته باشیم؛ مثلا در وزارت بهداشت ما باید شعبه داشته باشیم، در وزارت کشاورزی که بحث آموزش کشاورزی هم خیلی مطرح است، باید شعبه داشته باشیم؛ یعنی هم در استانها و هم در نهادها، سازمانها؛ ما باید شعباتی را تأسیس کنیم که زمینه ی ارتباط ما با کل جامعه برنامه درسی در ایران، به صورت حقیقی و به صورت عملی اتفاق بیفتد که در این راستا تلاشهایی شده و امیدواریم که این تلاش ها در انجمن همان طور که عرض کردم با نسلهای جدید متخصصان برنامه درسی به بهره برسد و آن ریل گذاری ها، ادامه پیدا کند.

در مسیر توسعه انجمن:

- ✓ استفاده از نسل جدید و متخصصان برنامه درسی
- ✓ تشکیل شعبه هایی از انجمن مطالعات برنامه درسی به صورت استانی و سازمانی

اخبار جلسات هیئت مدیره (مصوبات و اقدامات)

- ♦ **جلسه بیست و ششم «تاریخ ۴ مهر»:** در این جلسه بررسی ارزیابی عملکرد انجمن در سال ۱۴۰۰ در دستور کار قرار گرفت. خانم دکتر زرقلی به ارائه گزارشی از چگونگی تکمیل فرم ارزیابی در زمان مقرر پرداختند و با طرح برخی سؤالات و ابهاماتشان از این فرآیند ارائه نظر توسط اعضا را خواستار شدند. با توجه به مدت زمان تمدید شده برای اصلاح و تکمیل اطلاعات، مقرر شد تا هیات مدیره جلسه مجزایی را با دعوت از برخی اعضای هیات مدیره قبلی برای حضور در جلسه و استفاده از اطلاعاتشان برای تکمیل مستندات فرم ارزیابی عملکرد انجمن در سال ۱۴۰۰ اختصاص دهد.
- ♦ **جلسه بیست و هفتم «تاریخ ۱۱ مهر»:** در ابتدای جلسه به رخدادهای جاری کشور و انتشار بیانیه استادان علوم تربیتی و روان‌شناسی در آن خصوص اشاره شد و با رای اعضای هیات مدیره مقرر شد تا از طریق کانال‌های ارتباطی انجمن به بازنشر این بیانیه پرداخته شود. در ادامه این جلسه، خانم دهباشی به عنوان مسئول تکمیل فرم ارزیابی عملکرد انجمن در سال ۱۴۰۰ معرفی شدند.
- ♦ **جلسه بیست و هشتم «تاریخ ۱۸ مهر»:** در این جلسه طرح توسعه کمی و کیفی کمیسیون توسعه شعب استانی، بررسی نتیجه ارزیابی مجله آموزش در علوم انتظامی با حضور سردبیر محترم نشریه، آقای دکتر خدادادحسینی و بررسی پیش‌نویس تفاهم نامه همکاری انجمن با مجلات متقاضی در دستور کار قرار گرفت.
- ♦ **جلسه بیست و نهم «تاریخ ۲۵ مهر»:** در این جلسه بررسی پیش‌نویس تفاهم نامه همکاری انجمن با مجلات متقاضی در دستور کار قرار گرفت.
- ♦ **جلسه سی ام «تاریخ ۲ آبان»:** در این جلسه پیگیری مصوبات گذشته، بررسی طرح آقای علی اصغر کریمی مدیر سیگ برنامه درسی و تربیت اقتصادی و شغلی و ارائه انتظارات انجمن از نشریه متقاضی انعقاد تفاهم‌نامه با انجمن، با حضور آقای دکتر شبیری سردبیر محترم نشریه «آموزش محیط زیست و توسعه پایدار» در دستور کار قرار گرفت.
- ♦ **جلسه سی و یکم «تاریخ ۹ آبان»:** در این جلسه بررسی گزینه‌های واجد شرایط برای معرفی نامزدی جایزه به انجمن ترویج علم، ارائه گزارشی از فرایند ثبت صورت جلسات تغییرات هیات مدیره انجمن در سامانه ثبت شرکت‌ها و ارائه انتظارات انجمن در ادامه همکاری با نشریه «تدریس پژوهی» با حضور سردبیر محترم آقای دکتر سلیمی در دستور کار قرار گرفت.
- ♦ **جلسه سی و دوم «تاریخ ۱۶ آبان»:** در این جلسه ارائه انتظارات انجمن در همکاری با نشریه «چشم‌انداز برنامه درسی و آموزش»، تعیین سردبیر برای فصلنامه مطالعات برنامه درسی، تعیین ترکیب شورای عالی برنامه‌ریزی راهبردی و بررسی برنامه سالانه انجمن در سال ۱۴۰۱ در دستور کار قرار گرفت.
- ♦ **جلسه سی و سوم «تاریخ ۲۳ آبان»:** در این جلسه بررسی درخواست‌های جدید تاسیس شعب استانی و تعیین تکلیف شعب غیرفعال، تعیین سردبیر برای فصلنامه مطالعات برنامه درسی و تعیین ترکیب شورای عالی برنامه‌ریزی راهبردی در دستور کار قرار گرفت.
- ♦ **جلسه سی و چهارم «تاریخ ۷ آذر»:** در این جلسه تعیین سردبیر فصلنامه مطالعات برنامه درسی و بررسی آیین‌نامه کرسی‌های ترویجی در دستور کار قرار گرفت. در این جلسه رای گیری در خصوص انتخاب سردبیر فصلنامه انجام و تاکید اکثریت اعضا بر انتخاب دکتر مهرمحمدی بود؛ اما ایشان با تاکید بر جوان‌گرایی از پذیرش این مسئولیت امتناع کردند و دکتر سراجی به عنوان سردبیر فصلنامه معرفی شدند. همچنین مقرر شد در صورت عدم پذیرش دکتر سراجی، دکتر مهرمحمدی در مدت کوتاهی مسئولیت سردبیری را عهده‌دار شوند.
- ♦ **جلسه سی و پنجم «تاریخ ۱۴ آذر»:** در این جلسه مقرر شد عقد تفاهم‌نامه با مجله دانشگاه تبریز مورد پیگیری قرار گیرد و تفاهم‌نامه جدیدی بین انجمن با مجلات تدریس پژوهی، نظریه و عمل در برنامه درسی (دانشگاه خوارزمی)، پژوهش در برنامه ریزی درسی (دانشگاه خوارسگان) و پژوهش‌های برنامه درسی (دانشگاه شیراز) تهیه و در نامه‌ای که به این مجلات ارسال می‌شود، بر لزوم تامین منابع مالی انجمن‌های غیردولتی و توجیه معیار پرداخت مالی سالانه مجلات به انجمن تاکید شود. همچنین مصوب شد سیاست‌های ارزیابی مجلات وابسته همچون مجلات اصلی انجمن، طبق سند «منشور نشر» انجام شود. اعلام آمادگی خانم دکتر احمدی در دفتر انجمن به منظور فرآیند راستی‌آزمایی برای تمدید اعتبار این‌اماد، معرفی افرادی برای حضور در دفتر تهران و سامان دهی به وضعیت ثبت نام و عضویت‌ها و دعوت از دبیر علمی همایش نوزدهم به منظور ارائه گزارش پیشرفت کار و همچنین رایزنی در خصوص تامین منابع مالی از جمله نتایج جلسه سی و پنجم بود. در این جلسه همچنین مصوب شد مخاطبان انجمن دسته بندی شوند و متناسب با شرایط هر دسته، مبلغ متفاوتی برای حق عضویت تعیین شوند.

فصلنامه انجمن مطالعات برنامه درسی ایران از شما دعوت می کند تا تاملی بر یادداشت ویژه این شماره، که توسط جناب دکتر علیرضا صادقی (دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی و عضو سابق هیئت مدیره انجمن مطالعات برنامه درسی) با عنوان «موارد مغفول انجمن مطالعات برنامه درسی ایران» به رشته تحریر در آمده است؛ داشته باشید :

با نگاه انتقادی اما منصفانه، شاید بتوان انجمن مطالعات برنامه درسی ایران را در سه سطح مورد بررسی قرار داد؛ سطح اول و در مقایسه با سایر انجمن های علمی بین المللی است. پرواضح است که این قیاس شاید قیاس مع الفارق باشد. بدیهی است که انجمن های علمی ایرانی به جهت نوع و محدوده فعالیت هایشان اساسا با انجمن های سایر کشورهای پیشرو قابل مقایسه نیست. این امر دلایل زیادی می تواند داشته باشد که شاید موضوع عدم تسلط به زبان خارجی، نوع و سطح تعاملات انجمن های ایرانی با انجمن ها و دانشگاه های سایر کشورها از جمله دلایل عدم بین المللی شدن انجمن های علمی داخلی است. در سطح دوم و در مقایسه با برخی از انجمن های پزشکی، صنعتی، علوم پایه و حتی برخی انجمن های علوم انسانی شاخص، مثل انجمن جامعه شناسی، عملکرد انجمن مطالعات برنامه درسی ایران با تمامی کم و کاستی ها، قابل دفاع و در برخی از مواقع قابل تقدیر است. در سطح سوم، انجمن مطالعات برنامه درسی ایران نسبت به سایر انجمن های علمی علوم تربیتی مورد مقایسه قرار می گیرد. در این سطح، به جرات می توان گفت نوع و محدوده فعالیت های انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در مقایسه با سایر انجمن های علوم تربیتی، نقشی پر رنگ و پر نقش و نگاری است.

اما در پاسخ به سوال اصلی این نوشتار که موارد مغفول انجمن مطالعات برنامه درسی ایران چیست، نگارنده برخی از سایت ها و فعالیت های انجمن های مختلف علوم تربیتی جهان را مورد بررسی قرار داد. در اغلب این سایت ها، چند عنصر مهم، قابل مشاهده بود. از جمله آنها همه گیری علم، توسعه پژوهش و ارتباط با استادان رشته، شاید از همه بیشتر جلب توجه می کرد. علاوه بر این، چند ویژگی مهم دیگر نیز وجود داشت که به نظر می رسد انجمن های علمی ایرانی به ویژه انجمن مطالعات برنامه درسی برای تقویت خود، نیازمند رعایت اصول زیر است:

❖ اصل چشم انداز :

یکی از اصولی که در اغلب موسسات آموزشی و حتی غیر آموزشی قابل مشاهده است، اصل داشتن چشم انداز در سازمان

هاست. قابل توجه این که چشم انداز به عنوان یکی از اولیه ترین موضوع در انجمن های علمی نیز از اهمیت برخوردار است. با نگاهی به انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، چشم انداز مشخص و مکتوبی مشاهده نشد. شاید فقدان چشم انداز مشخص یکی از اشکالاتی باشد که بتوان برای انجمن مطالعات برنامه درسی ایران برشمرد. برای نمونه در چشم انداز یکی از انجمن های علمی آمده است: «چشم انداز ما داشتن زمینه های تحقیقاتی قوی، برای حمایت از سیستم های آموزشی، پژوهشی و نوآوری است. جایی که در آن علم جزء رکن اصلی و قابل اعتماد توسعه پایدار اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی است» (Science Europe).

❖ اصل ارزش ها :

ارزش ها یکی از مواردی است که اغلب انجمن های علمی روی آن تاکید کرده و موارد مشخص خود را در خصوص ارزش های انجمن علمی خود به روشنی بیان کرده اند. در این بخش نیز ما در اغلب انجمن های علمی ایرانی دچار نقص هستیم. انجمن مطالعات برنامه درسی نیز از این قاعده مستثنا نیست و ارزش های انجمن به طور شفاف در جایی منتشر و یا منعکس نشده است. در یکی از انجمن های علمی، موارد زیر را به عنوان ارزش های آن انجمن مشخص کرده اند: «ما مسئولیت همه بازیگران را در حصول اطمینان از بالاترین استانداردهای ممکن از کیفیت، اخلاقیات، صداقت، فراگیر بودن و باز بودن در انجام و مدیریت تحقیقات درک می کنیم. ما پیوندهای قوی بین تحقیق، آموزش و نوآوری را می شناسیم. ما نشر دانش علمی را نفع همگانی می دانیم و این که پژوهش باید در خدمت عموم باشد...»

❖ اصل داشتن ماموریت :

یکی از مواردی که باید همه سازمان های پویا در خصوص ماهیت فعالیت های خود بدان مشخصا اشاره کنند، ماموریت های نهادها یا انجمن علمی است. در خصوص انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، این موضوع همچنان روشن نیست. یعنی مشخص و مکتوب به این موضوع اشاره نشده است که ماموریت مشخص انجمن مطالعات برنامه درسی ایران چیست؟ نیل به این ماموریت ها چگونه است؟ آیا انجام آموزش ها یا پژوهش های با کیفیت است؟ ارتباط با نهادهای آموزشی است و ...؟

خود را داشته اند که شاید متفاوت از دوره های مختلف بوده، اما خروجی کار عدم موضع گیری و کنشگری در خصوص مباحث حرفه ای و اجتماعی بوده است و فقدان یک سیاست اصولی در خصوص کنشگری های حرفه ای و اجتماعی از سوی انجمن همواره برای جامعه و اعضای آن محل سوال بوده است. به غیر از تک مضراب هایی که برخی از اعضای انجمن نه به واسطه عضویت در انجمن بلکه به خاطر کنشگری های فردی از خود بروز داده اند، تقریباً انجمن به غیر یکی دو مورد محدود، کنشگری قابل دفاعی در خصوص مسایل رشته ای و برنامه درسی از خود نشان نداده است.

❖ اصل آموزش و پژوهش

اقدامات انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در بخش آموزش و پژوهش بسیار قابل نقد است. به ویژه در بخش پژوهش. در اینجا منظور نگارنده، اجرای طرح های محدود و سفارشی از سوی برخی نهادهای آموزشی مثل وزارت علوم یا آموزش و پرورش نیست، هرچند در این بخش هم کامیاب نبوده است. اما منظور اصلی نگارنده فقدان یک سیاست اصولی در خصوص انجام پژوهش های بنیادین در خصوص مسایل رشته برنامه درسی ایرانی است. به عنوان مثال انجمن در هر سال می توانست یک پژوهش بنیادین در خصوص مسایل اصلی رشته انجام دهد. فارغ از این که این پیشنهاد از سوی یک نهاد خاص باشد یا نباشد. لذا در این بخش دست انجمن بسیار خالی است.

جمع بندی

در این نوشتار سعی شد برخی از ویژگی های ثابت انجمن های علمی در سطح دنیا مورد بررسی قرار گرفته و بر مبنای آن انجمن مطالعات برنامه درسی ایران مورد مقایسه قرار گیرد. اما بخش دیگر این نوشتار، مربوط به زیست بوم خود انجمن مطالعات برنامه درسی ایران بود که سعی شد، به صورت بالینی و از منظر تجربه شخصی نگارنده مورد توجه و بررسی قرار گیرد. امید است اعضای جدید انجمن بتوانند با استفاده از مواردی که در این نوشتار آمد، تصمیم های موثری اتخاذ کنند.

❖ اصل شمولیت :

نکته دیگری که شاید ذکر آن خالی از لطف نباشد موارد منحصر به فرد انجمن مطالعات برنامه درسی ایران است. به زعم نگارنده این انجمن هنوز در اصل شمولیت دچار اشکال است. شاید این عدم شمولیت را بتوان در سه بعد مورد بررسی قرار داد. الف) عدم شمولیت در بخش دانشگاه ها و استادان رشته. در این بخش انجمن مطالعات برنامه درسی گویی، انجمن مطالعات برنامه درسی دانشگاه های دولتی است و آن هم، تعداد محدود و معدودی از دانشگاه معتبر دولتی تهران. فعالیت استادان خارج از تهران و دانشگاه های آزاد و پیام نور تقریباً نزدیک به صفر است. هرچند به کمک پتانسیل موجود در فضای سایبر و برگزاری انتخابات به صورت آنلاین اعضای جدیدی از دانشگاه های غیر دولتی هم به اعضای اصلی انجمن اضافه شدند ولی این حضور به معنای مشارکت و درگیری استادان رشته در همه دانشگاه نیست ب) عدم شمولیت انجمن در نهاد مرتبط با انجمن از جمله بخش برنامه درسی وزارت علوم، آموزش و پرورش و به ویژه در سطح معلمان است. اساساً ارتباط انجمن با معلمان و کنشگران اصلی مدرسه در حالت قطع مزمع قرار دارد. در خصوص بخش برنامه درسی وزارت علوم و حتی وزارت آموزش و پرورش بهترین وصف شاید، شرایط نادیده انگاری از طرف آن موسسات و کم تحرکی از طرف انجمن باشد. ج) در سطح دانشجویان رشته. در این بعد نیز انجمن دچار مشکل جدی است و به جز تعداد اندکی از دانشجویان رشته، اغلب آنها نحوه تعامل با انجمن را به درستی نمی دانند و بخش اعظمی از آنها نیز احتمالاً از وجود انجمن علمی مربوط به رشته خود نیز ناآگاهند. همه این موارد شاید بتوان در ذیل اصل عدم شمولیت قرار داد.

❖ اصل اتصال (استفاده از سرمایه انسانی و فکری پیشکسوت های رشته)

شاید یکی دیگر از چالش هایی که انجمن با آن دست به گریبان است، از دست دادن سرمایه های قدیمی و اصیل انجمن آن هم در بخش استادان پیشکسوت رشته است. با یک حساب سرانگشتی می توان به این واقعیت دست پیدا کرد که در حال حاضر چند نفر از استادان پیشکسوت رشته به صورت ارگانیک و منظم با انجمن ارتباط وثیق دارند؟ پاسخ به احتمال زیاد نگران کننده است. این معضلی است که انجمن برای حل این مساله باید دست به اقدام بنیادی بزند. هم اکنون به نظر می رسد این اتصال به انفضال تبدیل شده است!

❖ اصل کنشگری حرفه ای

این موضوع تقریباً در همه ادوار مختلف انجمن وجود داشته است. البته در هر دوره اعضای هیات مدیره انجمن نیز دلایل خاص

مصاحبه انجمن مطالعات برنامه درسی ایران با مدیر «سیگ عصب شناختی تربیتی»، دکتر علی نوری دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه ملایر به صورت خلاصه خدمت شما مخاطبان عزیز برای آشنایی با اقدامات این سیگ ارائه خواهد شد:

مدیر سیگ مطالعات عصب‌شناسی تربیتی مطرح کرد:

ضرورت ترویج دانش علوم اعصاب و ارتباط آن با برنامه درسی

دکتر علی نوری در گفت‌وگو با انجمن مطالعات برنامه درسی ایران پیرامون معرفی سیگ «عصب‌شناسی تربیتی» و اهداف آن اظهار کرد: طرح پیشنهادی این گروه با عنوان علوم اعصاب و برنامه درسی در تاریخ ۷ تیر ۱۳۹۱ برای تاسیس مورد تصویب هیات مدیره انجمن وقت رسید و از آن زمان به بعد با همین عنوان «علوم اعصاب و برنامه درسی» به فعالیت‌های خود ادامه داده است. گاهی اوقات با عناوین دیگری مانند «علوم اعصاب تربیتی» یا «مطالعات عصبی تربیتی» هم شناخته شده است.

وی ادامه داد: بخشی از دانشی که اخیراً در حوزه علوم اعصاب تولید می‌شود، در مورد فرایندهای شناختی است؛ اینکه یادگیری چه هست و چگونه اتفاق می‌افتد، حافظه چگونه شکل می‌گیرد، حل مسئله چگونه اتفاق می‌افتد و... دانشمندان علوم اعصاب این‌ها را با توجه به کارکرد و ساختار سیستم عصبی انسان بررسی می‌کنند. بنابراین زمینه‌هایی برای اتصال بین علوم اعصاب و برنامه‌ریزی درسی وجود دارد چون برنامه‌ریزی درسی هم دنبال پرورش فرایندهای ذهنی یادگیرندگان می‌باشد یعنی یادگیری، حافظه، توجه و هیجان هدفی هست که نظام‌های آموزشی دنبال می‌کنند. می‌توانیم بگوییم تعلیم و تربیت یعنی تغییر رفتار و ذهن افراد و وقتی ذهن و رفتار افراد تغییر می‌کند، مطابق با آن ارزش‌ها و جهان‌بینی‌های خاصی که به آن‌ها پایبند هستیم نیز تغییر می‌کند و اصطلاحاً می‌گوییم که افراد را تربیت کرده‌ایم.

دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه ملایر تصریح کرد: در گذشته برای اینکه شرایط ایجاد تغییر ذهن و رفتار را بتوانیم بهتر فراهم کنیم، معمولاً سراغ نظریه‌های روان‌شناسی می‌رفتیم و با توجه به آزمایش‌هایی که آنجا انجام شده بود و دانش و بینش و نظریه‌های یادگیری و رشد در اختیار ما قرار داده بودند، این شرایط را آماده می‌کردیم. اکنون علوم اعصاب هم به کمک روان‌شناسی آمده و در فهم یادگیری و رشد به طور خاص شناخت بیشتری را به ما عرضه می‌کند.

نوری خاطر نشان کرد: بنابراین در کنار مبانی دیگر برنامه درسی حتماً زیست‌شناسی و به طور خاص علوم اعصاب هم می‌تواند پیام‌های روشنی داشته باشد و این دانش هم به عنوان یک علم توصیفی و به عنوان یکی از مبانی اصلی برنامه درسی از این پتانسیل برخوردار است که بتواند برنامه درسی را راهنمایی کند البته به عنوان یک مبنا در کنار سایر مبانی و نه به عنوان تنها مبنا.

ایشان افزودند: ما در نظر داشتیم تا با تاسیس این گروه یک ارتباط واقعی بین پژوهشگران حوزه علوم اعصاب و پژوهشگران حوزه برنامه درسی شکل بگیرد؛ چون به نظر می‌رسد که **نخستین قدم برای بهره‌گیری از دانش علوم اعصاب در حوزه برنامه درسی رسیدن به یک زبان مشترک است.** مثلاً از سخنرانان علوم اعصاب و برنامه درسی باهمدیگر دعوت کردیم که در یک زمینه مشخصی گفت‌وگو کنند یا سعی کردیم کارهای مشترکی که به این شکل بین متخصصین دو حوزه به صورت بین‌رشته‌ای انجام شده را منتشر و به مخاطبان معرفی کنیم.

نوری ادامه داد: یکی دیگر از اهداف تاسیس این گروه این بوده که مبانی عصب‌شناختی تعلیم و تربیت در برنامه درسی علوم تربیتی و تربیت معلم تلفیق شود. این هدف به صورت صحیح شاید تحقق پیدا نکرده ولی خوشبختانه به صورت ضمنی وارد دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی شده و ما می‌بینیم که بعضی دانشگاه‌ها حتی اقدام به تاسیس رشته علوم اعصاب تربیتی کرده‌اند. ما هم در این زمینه سخنرانی‌هایی داشتیم، کتاب‌ها و مقاله‌هایی که در این زمینه منتشر شده را در اختیار مخاطبان قرار دادیم و به صورت‌های مختلف راهنمایی کردیم که چگونه می‌تواند این تلفیق اتفاق بیفتد.

دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه ملایر بیان کرد: هدف بعدی ما این بوده که پژوهش‌هایی که در حوزه رابطه بین علوم اعصاب و برنامه درسی وجود دارد را راهنمایی کنیم و در این زمینه محصولاتی که تولید شده را ارزیابی کنیم یا محصولاتی که می‌توانیم چه در حوزه نرم افزار آموزشی و چه بسته‌های آموزشی دیگر و به شکل آنلاین یا آفلاین تولید کنیم را در اختیار مخاطبان قرار دهیم. آخرین برنامه‌ای که تولید شده:

برنامه‌ای با عنوان «عصب تربیت معلم» هست. این برنامه نوعی برنامه درسی هست که برای معلمان و دانشجوی معلمان طراحی شده و به آن‌ها یاد می‌دهد که چگونه با پایه عصب‌شناختی یادگیری و آموزش آشنا شوند.

مه‌رمحمدی هست و ایشان به شکل‌های مختلفی به گروه کمک می‌کنند.

نوری پیرامون امکان عضویت در سیگ عصب‌شناسی تربیتی بیان کرد: اگر کسی سابقه فعالیت در این زمینه را داشته باشد و بتواند این فعالیت‌ها را ادامه دهد حتما می‌تواند به عنوان عضو جدیدی به ما اضافه شود و یا جایگزین اعضای قبلی شود. گروهی با عنوان گروه «ذهن، مغز و تربیت» در پژوهشکده علوم شناختی وجود دارد که آن گروه مرتبط‌ترین رشته با گروه ماست. اگر زمانی قرار باشد ارتباط گرفته شود باید با پژوهشکده علوم شناختی هماهنگی ایجاد شود و اعضای گروه معرفی شوند و همچنین اعضای گروه ما هم به آن‌ها معرفی شوند و به این ترتیب این ارتباط می‌تواند برقرار شود. من سعی می‌کنم این ارتباط را برقرار کنم اما طبیعی است که انجمن هم به عنوان یک نهاد رسمی می‌تواند در این زمینه نقش مؤثرتری داشته باشد.

دکتر محمود مهر محمدی

دکتر علی نوری

دکتر محمود تلخابی

دکتر ابراهیم طلایی

دکتر علی زند قشلاقی

دکتر پونه حشمتی

اعضای شورای علمی سیگ عصب شناختی

وی گفت: هدف آخر ما هم این بوده که بتوانیم نشست‌ها، سخنرانی‌ها و دوره‌های آموزشی برگزار کنیم تا افراد بهتر بتوانند با مبانی علمی هنر تدریس آشنا شوند که توانستیم چند کارگاه آموزشی برگزار کنیم و در آن دوره‌های آموزشی متعدد، شرکت‌کنندگان با هم‌مین بحث‌ها آشنا شدند. مدیر سیگ عصب‌شناسی تربیتی عنوان کرد: از سال ۹۱ تا ۹۷ چندین سخنرانی و نشست به طور متوسط هر دوماه سه ماه یک بار برگزار می‌کردیم و بعد از آن هم خلاصه سخنرانی‌ها در وبلاگ گروه و کانال گروه منتشر شده است؛ این سخنرانی‌ها هم متمرکز بر موضوعاتی بودند که مشترک علوم اعصاب و برنامه درسی هستند.

وی افزود: این فعالیت‌ها تا سال ۹۷ به شکل حضوری پیگیری می‌شد ولی بعد از آن به صورت مجازی و از طریق کانال سیگ و پیج اینستاگرام سیگ ادامه پیدا کرد. اکنون در کانال علوم اعصاب تربیتی به صورت پیوسته هر هفته معرفی کتاب، مقاله و شخصیت‌های تاثیرگذار در این حوزه، ویدئوهای آموزشی موثر، عکس‌نوشته و یادداشت‌هایی که اغلب توسط بنده در این زمینه نوشته شده را داریم؛ البته دیگر همکاران هم در این زمینه با ما همکاری می‌کنند. ما خود محتوا می‌سازیم، تولید می‌کنیم و محتواهای تولید شده هم تلفیقی از مبانی علمی و به ویژه عصب‌شناختی آموزش هست که در تلفیق با دانش برنامه درسی و سایر مبانی برنامه درسی ساخته می‌شود.

دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه ملایر در خصوص ارزیابی وضعیت کلی سیگ عصب‌شناسی تربیتی عنوان کرد: ما تاکنون ۳ خبرنامه منتشر کردیم. از طرفی دیگر هدف ما این بوده که دانش و پژوهش علوم اعصاب در حوزه برنامه درسی را گسترش دهیم که به نظرم با توجه به امکاناتی که در اختیار داشتیم، خوب عمل کردیم. البته بهتر است ارزشیابی از بیرون از گروه هم انجام شود. من پیشنهاد می‌کنم که انجمن برای همه سیگ‌ها پرسشنامه کوتاهی را تهیه کند و در آن از افرادی که عضو گروه هستند بپرسد چقدر این گروه در پیشبرد برنامه‌هایش موفق بوده است.

وی در خصوص معرفی اعضای سیگ اضافه کرد: در حال حاضر در سیگ عصب‌شناسی تربیتی ۶ نفر شورای علمی سیگ هستیم؛ آقایان: دکتر محمود مه‌رمحمدی، دکتر محمود تلخابی بازنشسته دانشگاه فرهنگیان که به طور خاص در حوزه علوم شناختی هم کار می‌کنند، دکتر ابراهیم طلایی دانشیار دانشگاه تربیت مدرس، آقای علی زند قشلاقی که آن زمان که گروه تصویب شد دانشجوی دکتری برنامه درسی بودند ولی اکنون قطعاً فارغ‌التحصیل شدند و خانم دکتر پونه حشمتی دکترای علوم اعصاب شناختی. در حال حاضر بیشترین مشورت در مورد فعالیت‌های گروه از طرف دکتر

در مجموع سیگ برنامه درسی علوم و ریاضی هر چند که تلاش‌هایی داشته ولی لزوماً نمی‌توانم ادعا کنم که بهترین عملکرد ممکن را داشته است؛ اما به هر حال نقاط قابل بهبود و مثبت زیادی دارد. اگر که حمل بر خودستایی نشود چون عملاً اینجا خودی وجود ندارد و در واقع من همکاران خودم را موردستایش قرار می‌دهم.

رحیمی گفت: ما تابستان امسال با همت بچه‌های انجمن دانشجویی دانشگاه علامه طباطبایی وارد عرصه آموزش معلمان شدیم و با همکاری کتابخانه‌های مرکزی استان فارس یک مدرسه تابستانی با عنوان «در مسیر آموزش» را راه‌اندازی کردیم. علاوه بر انجمن مطالعات که به عنوان یکی از واحدهای همکار ما در این طرح بود از همکاری دانشگاه‌ها و واحدهای دیگر در سطح کشور استفاده شد و یک دوره آموزشی با بیش از ۶۰ جلسه آموزش برای معلمان تدارک دیده شد و معلمان سراسر کشور توانستند در این دوره شرکت کنند. این آموزش‌ها در حوزه موضوعی و آموزش مدرسه‌ای بود و بازخوردهایی که از معلمان دریافت کردیم مثبت بود.

وی افزود: ما در عرصه‌های دیگر مثل هنر، زبان فارسی و فناوری هم ورود پیدا کردیم و با تمرکز بر این ۵ محور یک دوره را تعریف کردیم. فکر می‌کنم نکته مثبت سیگ برنامه درسی ورودش به عرصه عمل هست و اینکه کنش‌گری را از خودش دریغ نکرده اما قطعاً نقاط قابل بهبودی هم در این سیگ وجود دارد. عملکرد سیگ‌های مطالعاتی تاجایی که من می‌دانم قائم به فرد هستند و اگر مدیر سیگ به هر دلیلی نتواند فعالیتی بکند، آن هسته مرکزی از هم می‌پاشد و فکر می‌کنم شاید برگزاری جلسات بیشتر و پیگیری بیشتر اعضای هیئت مدیره از سیگ‌ها و اینکه فقط مدیر سیگ پاسخگو نباشد و سایر افراد مجموعه هم درگیر و معرفی شوند، حائز اهمیت باشد.

رحیمی گفت: یکی دیگر از اقدامات ما، این است که ما اگر تنها سیگ نباشیم جزو معدود سیگ‌هایی هستیم که برگزاری همایش داشتیم. ما در این سیگ با همت اصلی گروه آموزش و پرورش دانشگاه علامه طباطبایی و با حمایت انجمن برنامه درسی اولین همایش تولید محتوای الکترونیکی برای علوم و ریاضی دبستان و پیش از دبستان را در تابستان جاری راه‌اندازی کردیم. در دوره تابستانه «در مسیر آموزش» هم ما توانستیم حدود ۸۰۰ معلم را آموزش دهیم و به نظرم اینکه این سیگ توانسته مخاطبش را با یک آمار قابل توجه جذب کند جزو نقاط مثبت است.

مصاحبه انجمن مطالعات برنامه درسی ایران با دبیر «سیگ برنامه درسی ریاضی و علوم»، سرکار خانم دکتر زهرا رحیمی استادیار گروه آموزش و پرورش دانشگاه علامه طباطبایی به صورت خلاصه خدمت شما مخاطبان عزیز برای آشنایی با اقدامات این سیگ ارائه خواهد شد:

دبیر سیگ برنامه درسی ریاضیات و علوم مطرح کرد؛

سیگ برنامه درسی ریاضی و علوم پیشگام ورود به عرصه عمل و کنش‌گری

دکتر زهرا رحیمی اظهار کرد: سیگ برنامه درسی ریاضی و علوم حدود سه سال است که با تشکیل یک هسته مرکزی فعالیت خود را شروع کرده است. در بدو امر چند چشم‌انداز کلی برای این سیگ قابل تصور بود؛ یکی اینکه با یک نگاه توصیفی حوزه یادگیری علوم و ریاضیات مدرسه‌ای را به طور خاص مورد ارزیابی و توصیف قرار دهد. به هر حال این مرور کیفی و ارزیابی توصیفی از حوزه یادگیری علوم و ریاضیات مدرسه‌ای اولین هدف بود. هدف دوم این است که بعد از آن نگاه ارزیابانه و توصیفی، این بار مسئله با نگاه انتقادی‌تری دیده شود و چالش‌های آموزشی علوم و ریاضیات مدرسه‌ای بررسی، توصیف و معرفی شوند.

در گام سوم با مطالعه جایگاه ایران در مطالعات ملی و منطقه‌ای و مقایسه وضعیت آموزش ریاضی و علوم در مدارس ایران با کشورهای دیگر، به یک مبنای متقنی دست پیدا می‌کنیم به جهت اینکه بتوانیم راهکارهای مناسبی برای بهبود کیفی آموزش در این دو عرصه ارائه کنیم. در این زمینه ما نیازمند همکاری اساتید و صاحب‌نظران در هر دو حوزه علوم و ریاضی و چه آموزش ریاضی و علوم و حوزه برنامه درسی هستیم. منتها هدف عمده‌ای که بنده می‌خواستم در این سیگ دنبال کنم این بوده که فعالیت‌های سیگ به برگزاری نشست، سخنرانی، مباحث تئوریک و گمانه‌زنی‌های کلامی محدود نشود و حتماً انجمن وارد عرصه عمل شود و آن راهکارهایی را که پیشنهاد می‌دهد، عملی کند.

ایشان در خصوص نقاط قوت و قابل بهبود این سیگ عنوان کرد:

نکته مثبت این سیگ آن است که به روند تکراری برگزاری نشست اکتفا نکرده و خودش وارد عرصه عمل شده و تلاش کرده که در مسیر کنش‌گری و مسیر اثرگذاری تربیتی خود پیش قدم باشد.

ادامه ...

بسیار مهم است. تقاضای من از انجمن هم این است که حمایتش فقط به استفاده ما از اعتبار آن و آوردن نام آن روی پوستر محدود نشود. بنابراین به نظرم انجمن می‌تواند در وجه اطلاع‌رسانی و تبلیغات حمایت بیشتری را از فعالیت‌های سیگ‌ها داشته باشد.

مدیر سیگ برنامه درسی ریاضیات و علوم پیرامون برنامه‌های عملیاتی این سیگ در ادامه مسیر خاطرنشان کرد: مسیر آموزش معلمان با کمترین هزینه و در عین حال با ارائه گواهی ضمن خدمت که احساس اتلاف وقت هم به آنان دست ندهد گام خوبی است و می‌تواند ادامه یابد. ما به کمک ارزیابی‌هایی که در پایان هر جلسه آموزشی از دوره قبلی داریم می‌توانیم این بار از اساتید متخصص‌تر دعوت کنیم و از محورهایی که بیشتر مورد نیاز معلمان هست استفاده کنیم و دوره‌های بعدی را طراحی بکنیم.

وی اضافه کرد: برگزاری کارگاه‌های آموزشی تقریباً تنها فعالیت ما بوده و این هم جزو نقاط ضعف ماست. می‌توان در ادامه در عین حال با برگزاری این دوره‌ها، از برگزاری نشست‌ها هم بی‌نصیب نباشیم؛ منتها بسیار خوب است که از تجربه‌های بین‌المللی هم کمک بگیریم یعنی در عین توجه به نقاط قوت و ضعف آموزش ریاضیات و علوم در داخل کشور به این هم دقت کنیم که در کشورهای اطراف و پیش‌رو در آموزش ریاضی و علوم چه اتفاقاتی می‌افتد و چه وجوه الهام‌بخشی برای ما دارند.

رحیمی در خصوص امکان عضوگیری بیان کرد: امکان عضوگیری در انجمن قطعاً هست و اگر افراد علاقه‌مندی باشند که بخواهند به عنوان هسته مرکزی به ما بپیوندند زحمت مدیر سیگ خیلی کمتر می‌شود. این را هم بگویم که اگر افرادی در این مجموعه نبودند که به من کمک کنند من قدم از قدم نمی‌توانستم بردارم و طبیعتاً حضور این اعضا در همه مراحل

آشنایی با اقدامات کمیسیون نقد

◆ گزارش عملکرد کمیسیون نقد انجمن مطالعات برنامه درسی ایران ◆

اعضای کمیسیون: دکتر مهرمحمدی، دکتر فاضلی، دکتر زرقانی، دکتر نیک نام.

رئیس کمیسیون: خانم دکتر زهرا نیک نام (عضو هیئت علمی دانشکده علوم تربیتی دانشگاه خوارزمی)

از جمله اقدامات کمیسیون نقد در خصوص سیاست‌های استخدامی در آموزش و پرورش و به ویژه پیشنهاد جدید وزیر آموزش و پرورش با عنوان طرح ۳-۱ است؛ این طرح در نظر دارد که استخدامی معلمان را منحصر به دانشجویان کارشناسی بگرداند و لذا مانع ورود دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دانش‌آموختگان ارشد و دکتری به آموزش و پرورش خواهد شد که چندین اشکال اساسی دارد از جمله کوچک نگاه داشتن معلمی در کشور، با حداقل میزان تحصیلات دانشگاهی!!! از آن جایی که جزییات بیشتر طرح ۳-۱ اعلام نشده، کمیسیون نقد در سطح رصد اوضاع و آگاه‌سازی اعضا هیئت مدیره نسبت به موضوع، آن را دنبال نموده است.

همچنین هیئت مدیره در تلاش برای تامین منابع پایدار مالی برای انجمن می‌باشد.

◆ معرفی تسهیلات بنیاد ملی نخبگان ◆

بنیاد ملی نخبگان با توجه به مأموریت‌های خود ذیل «سند راهبردی کشور در امور نخبگان»، ایستگاه‌های مسیر نخبگی را شناسایی و با کمک نهادهای مرتبط برای پشتیبانی از مشمولان هر ایستگاه برنامه‌ریزی کرده است. بنیاد ملی نخبگان فرایند شناسایی نخبگان را از دوران آموزش ابتدایی تا دوران سرآمدی طراحی کرده و شناسایی، توانمندسازی و توسعه فعالیت‌های اجتماعات نخبگانی در حوزه‌های مختلف را در قالب ضوابط و مقررات مصوب اجرایی ساخته است. ضمن اینکه تلاش شده تا ارتباط معناداری میان طرح‌های مختلف شناسایی و توانمندسازی ایجاد شود. سایت بنیاد ملی نخبگان برای دریافت اطلاعات تکمیلی: bmn.ir

◆ انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی برگزار می‌کند: ◆

دهمین نمایشگاه تخصصی کتاب دانشگاهی با برگزاری توسط «انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی» از ۲۶ آذرماه لغایت ۵ دی ماه همراه با ۲۰ درصد یارانه و ۲۰ درصد تخفیف ناشر برگزار می‌گردد. سامانه: <https://vabf.ir>

دهمین نمایشگاه تخصصی کتاب دانشگاهی
معاونت فرهنگی و دانشگاهی

با مشارکت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

۲۰ (صدهزار) + ۲۰ (صدتخفیف) ناشر

۲۶ آذر لغایت ۵ دی ۱۴۰۱

انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی
Iranian Association of Academic Publishers

آن سال ها در فرایند نگارش رساله ی دکتری خود بوده و عزم خود را جزم کردم تا ترس و تردید را کنار گذاشته و در نگارش رساله خود از سایه سنگین "تاسی صرف" به نرم افزارهای آماری و تکثیر مکانیکی دانش و کپی کردن عنوان مقالات و فامیل نویسندگان و سال انتشار آثار در کنار یافته های پژوهشی خود به اسم تبیین! به شدت خودداری کرده؛ خود را نجات داده و تبیین فکورانه و قلم زدن و نگارش همراه با تحلیل را در رساله خود امتحان کنم. به گمانم راهنمایی استاد و پشتیبانی دلگرم کننده ی تیم رساله بالاخره در طول مدت تحصیلات این فرصت و اعتماد به نفس را به من داد تا در سراسر قسمت هایی از رساله که نیازمند قلم محقق و تبیین و تحلیل بود، بتوانم شخصاً قلم بزنم و بنگارم.

امروز که بیش از ۱۴ سال از فرمایش استاد پیشکسوت علوم تربیتی؛ مرحوم آقای دکتر شریعتمداری می گذرد، به نیکی می بینم که یکی از ضعف ها و چالش های پایان نامه های ارشد و رساله های دکتری درست در قسمت هایی است که انتظار می رود دانشجو بتواند شخصاً تفکر نموده، قلم بزند و بنگارد و تحلیل کند.

بر این اساس، ضعف تکراری قالب تحقیقات در بیان مساله ها و به ویژه تبیین ها و تحلیل ها و کشف های فصل پنجم کارهاست و این پدیده ی نامیمون به موضوعی نگران کننده در پژوهش ها تبدیل شده که از شدت وضوح مغفول مانده است. تصور می کنم در بین مجموعه ای از علل، یکی از مهم ترین دلایل بروز این مساله، احساس ضعف در اعتماد به نفس و نوعی ترس دانشجو از قلم زدن و نگارش عقاید و تحلیل های خود به عنوان پژوهشگر می باشد که البته ضعف در مطالعه ی ژرف آثار علمی در بروز این مساله بی تاثیر نیست. ترسی که در برخی موارد دانشجو به خود اجازه نمی دهد در تبیین ها، سوژه ها و تحلیل ها و کلمات خود استفاده نموده و با عاریه گرفتن مطالب از جملات و نتایج تحقیقات دیگران به اسم تبیین فکورانه، بیان مساله و فصل ۵ کارها را خاتمه می دهد. اگر دانشجو تا پایان نگارش رساله دکتری خویش؛ خودباوری و نگارش با قلم خود و تبیین فکورانه را تجربه نکند، پس چه زمانی قرار است طعم شیرین آن را بچشد!؟

فصلنامه انجمن مطالعات برنامه درسی با افتخار خاطره ای شیرین که در بردارنده تجربه ای سودمند و ناب از جناب دکتر علیرضا عراقیه (دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی) از دیدار با استاد فرزانه مرحوم دکتر علی شریعتمداری است به مخاطبان خود، پژوهشگران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی ارائه می کند:

عنوان : « غفلت از تبیین فکورانه، چالش پایان نامه های کارشناسی ارشد و رساله های دکتری »

۲۸ فروردین ماه ۱۳۸۷ و یکی از روزهای زیبای بهار بود و هفتمین همایش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران با عنوان «برنامه درسی دوره راهنمایی و متوسطه : چالش ها و چشم انداز ها» در دانشگاه خوارزمی در حال برگزاری بود. فصل بهار با بهار دل انگیز مباحث علمی تلفیق شده بود. بعد از برگزاری قسمت اول همایش و در میانه روز و زمان استراحت، به خاطر دارم که درست در کنار درب ورودی تالار ۱۷ شهریور دانشگاه خوارزمی و در فضای گپ و گفت های مرسوم همایش ها؛ تعدادی از دانشجویان مشغول صحبت و بحث علمی با یکی از بزرگان تعلیم و تربیت بودند و تعدادی از ایشان هم با درخواست از استاد فرزانه مشغول گرفتن عکس یادگاری با ایشان بودند. کنجکاو شده و جلو رفتم. متوجه شدم استاد فرهیخته و فرزانه آقای دکتر علی شریعتمداری هستند. خیلی علاقمند بودم من هم عکسی به یادگار با استاد می گرفتم. لکن در آن روزها گوشی های همراه خیلی پیشرفته نبود و من هم دوربین عکاسی به همراه نداشتم.

بر اساس ادب و وقاری که در دوران تحصیل در مواجهه با اساتیدم آموخته بودم به ایشان نزدیک شده و گفتم: ببخشید جناب آقای دکتر شریعتمداری بزرگوار، من خیلی علاقمند بودم تا عکس یادگاری با شما داشته باشم، ولی متاسفانه دوربین به همراه ندارم. در عوض اگر منت گذاشته و من را نصیحت بفرمایید، مطمئن باشید فرمایشات و نظرات ارزشمند شما را به یادگار به ذهن خواهم سپرد. ایشان رو به من کردند و با لحنی آرام و شمرده گفتند:

"ما بر اساس دقت و تامل در دانشجویان تحصیلات تکمیلی ۲ ضعف عمده را در کار ایشان شناسایی کرده ایم و آن دو ضعف عبارت از آن است که ۱- دانشجویان تحصیلات تکمیلی عمیق و ژرف مطالعه نمی کنند و ۲- عمیق و ژرف قلم نمی زنند و نمی نویسند. پیشنهاد می کنیم اعضای هیات علمی در زمان حال و آینده برای این حل مسائل تلاش نمایند!"

موفقی که در تحصیلات تکمیلی موفق بوده و حتی در جشنواره دکتر شریعتمداری بر اساس فرایندهای جدی داوری فرهیختگان رشته مطالعات برنامه درسی موفق بوده اند را داشته و آن ها را جزء افتخارات خود دانسته و به عنوان پژوهشگر و همکاری کوچک، پیشنهاد می کنم، پرورش دانشجویان موفق؛ اصل و محوری است که در سایه تحقیقات و نگارش مقالات ارزشمند اعضاء محترم هیات علمی نباید در حاشیه قرار بگیرد.

بر اساس این تجربه در طول سال هایی که راهنمایی و مشاوره پایان نامه و رساله های دکتری را بر عهده دارم؛

همواره به دانشجویان توصیه می کنم به عنوان پژوهشگر در کارهای خود تحلیل کنید، ژرف نگری کنید، عمیق مطالب را مطالعه کنید و عمیق بنویسند و مقهور "صرف ارائه داده و اعداد نرم افزارها و بسنده کردن به معنی دار بودن فرمول ها" و سطحی نگری در کارها نشده و تبیین ها و تجزیه و تحلیل ها و نوآوری ها و ایده های نوی خود را بنویسند و بنگارند و تفکر و تأمل کنند.

به عنوان یک معلم و عضو کوچک از خانواده انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، به یاری خدا، تجربه پرورش چنین دانشجویان

نشست علمی: «آموزش و یادگیری آنلاین: خسارات اجتنابناپذیر در خلال بیماری کرونا»

در بخش دوم جلسه، اعضای پنل در رابطه با نکات اشاره شده سخنران کلیدی به ارائه نظر، و بعضا نقد برخی مطالب اشاره شده جناب پاینار پرداختند. همچنین به شباهت های خسارات وارده ناشی از بیماری کرونا به نظام آموزشی ایران و کانادا اشاره شد. در این بخش دانشجویان در خصوص یادگیری آنلاین سوالاتی مطرح کردند و اینکه در این مدت چه تاثیراتی روی آموزش داشته است. دکتر پاینار نیز توضیح دادند که یادگیری آنلاین مشخصا باعث کاهش کیفیت آموزش به ویژه در مقاطع پایین شده است؛ به این صورت که خیلی از دانشجویان و دانش آموزان مقابل سیستم ها نمی نشستند و به نوعی از یادگیری طفره می رفتند به خاطر اینکه به صورت آنلاین اجباری نبود که حتما آنجا باشند ولی در مقاطع بالاتر این مسئله کمتر تاثیرگذار بوده؛ چراکه دانشجویان به این توانایی و تفکر رسیده بودند که یادگیری مهم هست، بنابراین از مقابل سیستم ها کنار نمی رفتند. به طور کلی خللی که در سیستم آموزشی در تمام دنیا به وجود آمده بود، کناره گیری دانش آموزان از یادگیری بود و با توجه به تحقیقات صورت گرفته، نتیجه گرفته شده که درصد زیادی از توانایی یادگیری دانش آموزان تحلیل پیدا کرده است. در ادامه این نشست برخی سؤالات حاضرین مطرح و توسط اعضای پنل پاسخها ارائه شد. سرانجام جمع بندی جلسه توسط رئیس کمیسیون انجام گرفت و از حاضرین در جلسه برای شرکت در نشست های آتی کمیسیون دعوت به عمل آوردند.

نشست علمی «آموزش و یادگیری آنلاین: خسارات اجتنابناپذیر در خلال بیماری کرونا» با حضور سخنران کلیدی پروفسور ویلیام پاینار استاد تمام مطالعات برنامه درسی دانشگاه بریتیش کلمبیا، با مدیریت آقای دکتر سعید نظری و نیز همراهی اعضای پنل جناب آقای دکتر محمود مهرمحمدی، دکتر مصطفی قادری و دکتر فریدون شریفیان توسط کمیسیون روابط بین المللی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران ۲۹ شهریورماه به صورت مجازی برگزار شد.

به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ در این نشست علمی ابتدا آقای دکتر نظری صحبت های مقدماتی جهت ورود به بحث اصلی را فراهم نموده و در ادامه پروفسور پاینار به سخنرانی پرداختند. از دیدگاه ایشان فناوری ها می توانند علاوه بر مداخله در رفتار یادگیرنده، شیوه های تفکر و نیز رفتار شهروندان را تحت تأثیر قرار دهند. در این میان نقش آموزش مجازی به کمک این فناوری ها، فراتر از یادگیری مطالب درسی توسط دانش آموزان است که به طور تفصیلی در رابطه با آن صحبت کردند. سپس در رابطه با مشکلات و به عبارتی خساراتی که در پی بیماری کرونا بر نظام آموزشی مدارس کانادا وارد شد، توضیحاتی ارائه نمودند.

در ادامه برخی از سؤالات حاضرین مطرح و جناب پاینار پاسخ دادند و نهایتا بعد از ۹۰ دقیقه، مدیر محترم جلسه از حضور و سخنرانی ارزشمندشان قدردانی کردند. لازم به ذکر است حضور پرشور اساتید و متخصصان برنامه درسی و نیز دانشجویان تحصیلات تکمیلی این رشته، باعث افزایش کیفیت جلسه شد.

بدین گونه در نگاه من دانش روش شناسی اصالت "ذاتی" هم دارد و این بعد را به نگاه متعارف و کلاسیک به روش شناسی که تنها ارزش "ابزاری" دارد می افزاید.

تبیین؟

در واقع قلمرو دانش روش شناسی را باید متشکل از منظومه ای از نظریه های روش شناسی (معرفت شناسی) فهم و تفسیر کرد که فرد آشنا با این قلمرو در مواجهه با "موقعیت های مسئله دار بیرونی" دارای مزیت ویژه ای برای شناسایی و استخراج "مسئله"، که امری سوژکتیو است، می شود. به بیان شواب، مزیت او قدرت مشاهده polyfocal و eclectic است که به ادراک و تجربه او از موقعیت، غنای ویژه ای می بخشد. این مزیت را می توان هنر مشاهده و ادراک موقعیت هم نامید.

به عبارت دیگر همانطور که هر "تک نظریه" در پارادایم پرکتیکال شوابی بر موقعیت های مسئله دار از منظر خاص خود نور می تاباند، روش شناسی های پژوهش هم، هر یک موقعیت مسئله دار خاموش را به شکل خاصی به سخن در می آورند و الهام بخش نوع خاصی از صورت بندی مسئله پژوهشی در آن موقعیت می شوند.

چون مشاهدات ما آمیخته و آغشته به نظریه هایی است که با آن ها انس داریم (یا مشاهده و تجربه مسبوق و مصبوغ به نظریه است و معصومانه، آینه وار و ابژکتیو نیست)، نظریه های معرفت شناختی پشتیبان روش شناسی های غیر متعارف (مانند نقد توسعی، جستار نظرورزانه، سنتز پژوهشی، مردم نگاری، روایی، پدیدار شناختی، زیباشناختی، تاریخی، انتقادی) و همچنین نظریه های معرفت شناختی که در پس روش شناسی های متعارف کمی وجود دارد در نگاه به موقعیت مسئله دار و شناخت و صورت بندی سوژکتیو مسئله دخالت مستقیم دارد.

در حوزه روش شناسی های متعارف یا کمی، روش "شبه تجربی" یک نظریه معرفت شناختی را نمایندگی می کند. روش "علی پس رویدادی" همینطور، "آنووا"، "مانوا"، "انکووا"، "تحلیل عاملی"، "تحلیل ساختاری" و ... ایضا. حتی تکنیک هایی مانند "دلفی"، "تجزیه و تحلیل ساختاری"، "تحلیل محتوای آنتروپی شانون" را هم می توان حامل نگاه خاصی به معرفت معتبر دانست.

نشست «چالش های پیش روی روش شناسی مطالعات برنامه درسی ایران» در ۲۳ آبان ماه ۱۴۰۱ در دانشگاه علامه طباطبائی برگزار شد.

سخنرانی دکتر محمود مهر محمدی

موضوع بحث: نسبت میان مسئله شناسی و روش شناسی: نگاهی دوباره یا مدخلی روش شناسانه به مقوله مسئله شناسی پژوهش

مدعا؟

به نظر من یکی از دلایلی که پژوهشگران (به ویژه غیرحرفه ای ها) قادر به صورت بندی مسائل خوب پژوهشی نیستند، همان پدیده موسوم به فقر مسئله شناسی، این است که با طیف روش ها یا mediaهای پژوهشی آشنایی کافی ندارند.

مدیا یعنی چه؟ مدیا یعنی ابزارنمایی واقعیت، یا به زبان نشست ما یعنی روش شناسی پژوهش.

نکته اساسی این است که دانش روش شناسی می تواند «مدعا» خوب و مولدی برای شناسایی مسئله یا ایده پژوهشی خوب و ناب در حوزه مطالعات برنامه درسی و در نتیجه غنی سازی بدنه دانش رشته در پرتو یافته های چنین پژوهش هایی باشد.

پس مدعای اصلی این بحث چنین است:

خاستگاه پژوهش خوب، مسئله ناب و بدیع است و در تکوین یا ساخت چنین مسئله ای دانش پژوهشگر نسبت به حوزه روش شناسی یا مدیاها نقش دارد. به دیگر سخن، مسئله پژوهشی خوب می تواند از بطن دانش روش شناسی متولد شود!!!

تصور رایج و متعارف این است که پژوهش خوب از به کارگیری روش یا ابزار بازنمایی مناسب و متناسب با مسئله ای مشخص یا مجهولی معلوم و از پیش مشخص شده حاصل می شود (که البته سخن نادرستی نیست که هیچ، از شدت وضوح بدیهی هم می نماید). روشن است که «مدعای» من پرداختن به امری مسلم و بدیهی در حوزه روش شناسی نیست، یعنی انتخاب آگاهانه از میان طیف روش پژوهش به اقتضای مسئله یا پرسش پژوهش. بله، تصور رایج نادرست نیست؛ اما ناقص و ناتمام و ناسنده است.

در نگاه من مقوله روش شناسی به مثابه یک حوزه دانشی نقش و کارکردی بس تعیین کننده تر و زایشی در پژوهش ایفا می کند و به بیانی علاوه بر "طریقیقت" (که مسلم است)، "موضوعیت" در تکوین مسئله پژوهش پیدا می کند.

نتیجه؟

۱) هم نگاه کلاسیک (یک سویه) و هم نگاه مکملی که به دلیل مهجور بودن آن مورد تأکید من است، هر دو در سپهر یا پارادایم "کثرت گرایی روش شناسی" جا می گیرند، اما در نگاه من چون رابطه میان مسئله شناسی و روش شناسی دوسویه و متقابل است، گویی به منطق و توجیه مضاعفی برای این پارادایم منجر می شود و مشروعیت آن استحکام پیدا می کند.

۲) من فقر مسئله شناسی را هدف قرار داده ام و برایش راه حل روش شناختی ارائه کردم. تلاش می کنم این گونه دیدن رابطه میان مسئله و روش که دوسویه است را برجسته کنم.

در واقع پاسخ من به این مسئله که پژوهشی خوب چگونه شکل می گیرد؟ این است که از جمله با احاطه به حیثه دانش یا نظریه های روش شناسی در گسترده ترین شکل.

از شدت فقر مسئله شناسی می توان از طریق مواجهه ی مؤثر با فقر روش شناسی کاست.

۳) در درس هایی که با هدف آشناسازی دانشجویان یا پژوهشگران بالقوه با روش های تحقیق در دستور کار قرار می گیرند، حتماً باید به مقوله نظریه یا وجه نظریه ای توجه کرد

وگرنه آشنایی با تکنیک صرف، کارکرد مورد نظر را نخواهد داشت. یعنی به عنوان یک مزیت در نگاه به موقعیت مسئله دار و شناسایی مسئله پژوهش تازه و بدیع محسوب نمی شود.

گروه مطالعات برنامه درسی دانشگاه علامه طباطبائی با همکاری پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش برگزار می کند:

نشست چالشهای پیش روی روش شناسی مطالعات برنامه درسی در ایران

مدیر نشست: دکتر مصطفی قادری
(دانشیار مطالعات برنامه درسی دانشگاه علامه طباطبائی)

سخنرانان:

دکتر محمود مهرمحمدی
(استاد دانشگاه تربیت مدرس)

دکتر حسن ملکی
(استاد دانشگاه علامه طباطبائی)

دکتر جواد حاتمی
(استاد دانشگاه تربیت مدرس)

دکتر حیدر تورانی
(عضو هیات علمی پژوهشگاه
مطالعات آموزش و پرورش)

دکتر کامبیز پوشنه
(استادیار دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکز)

زمان: دوشنبه ۲۳ آبان ۱۴۰۱ ساعت ۱۴ الی ۱۷

مکان: دهکده المپیک، دانشگاه علامه طباطبائی،
دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، طبقه ۵، اتاق شورا

نشست علمی: «کاوشی در ابتکار عمل سند جدید برنامه درسی ژاپن (۲۰۲۰)»

کمیسیون روابط بین الملل انجمن مطالعات برنامه درسی ایران برگزار کرد:
نشست علمی «کاوشی در ابتکار عمل سند جدید برنامه درسی ژاپن (۲۰۲۰)»

به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ در این نشست علمی پروفسور تتسو کوراموتو از دانشگاه فرهنگ و هنر شیزوکا و عضو انجمن مطالعات برنامه درسی ژاپن در خصوص « برنامه درسی ملی ۲۰۲۰ ژاپن» به سخنرانی پرداختند.

این جلسه با مدیریت دکتر محمود مهرمحمدی، استاد تمام مطالعات برنامه درسی دانشگاه تربیت مدرس در تاریخ ۳۰ آذر ۱۴۰۱ به صورت مجازی و در ساعت ۱۳:۳۰ تا ۱۵:۳۰ به وقت ایران برگزار شد.

کمیسیون روابط بین الملل انجمن مطالعات برنامه درسی ایران برگزار می کند:

نشست علمی: «کاوشی در ابتکار عمل سند جدید برنامه درسی ژاپن (۲۰۲۰)»

سخنران

پروفسور تتسو کوراموتو
دانشگاه فرهنگ و هنر شیزوکا
عضو انجمن مطالعه برنامه درسی ژاپن

مدیر جلسه

دکتر محمود مهرمحمدی
استاد تمام مطالعات برنامه درسی
دانشگاه تربیت مدرس

زمان برگزاری: به صورت مجازی
۱۴۰۱/۰۹/۳۰

ساعت به وقت ایران

۱۳:۳۰-۱۵:۳۰

لینک ورود به جلسه

<http://Vroom.um.ac.ir/icsa>

معرفی کتاب

عنوان کتاب: برنامه درسی؛ شرحی بر رویکرد عملی شواب

مؤلف: دکتر رحمت الله خسروی

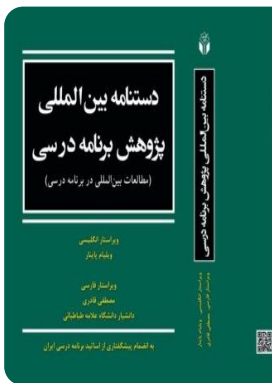
ناشر: دانشگاه فرهنگیان - چاپ اول پاییز ۱۴۰۱

مخاطبان کتاب: معلمان، دانشجویان، استادان، پژوهشگران،

تصمیم‌گیرندگان و دیگر علاقه‌مندان حوزه برنامه درسی و آموزش

سفارش و خرید کتاب: bookshop.cfu.ac.ir

نیم‌نگاهی به کتاب: قلمرو برنامه درسی با سلطان دانستن نظریه و رعیت تلقی کردن عمل، به سمت مرگ و نیستی پیش می‌رود. جوزف شواب با اتخاذ یک موضع بینابینی، رابطه نظریه و عمل را متوازن کرد. او استیلای متخصصان دانشگاهی و برنامه درسی در تصمیم‌گیری‌های برنامه درسی را نكوهش نموده و بر حضور کنشگرانی چون معلمان، دانش‌آموزان و خیرگان آشنا به شرایط و محیط تربیتی در ترکیب تصمیم‌گیرندگان برنامه درسی تأکید کرده است. اثر حاضر به قصد رمزگشایی از اندیشه‌های عملی شواب درباره برنامه درسی و بهره‌گیری از راهکارهای او برای نجات جان این موجود بدحال نگاهشده شده است.

عنوان کتاب: دستنامه بین‌المللی پژوهش در برنامه درسی (مطالعات بین‌المللی در برنامه درسی)

ویراستار فارسی: دکتر مصطفی قادری

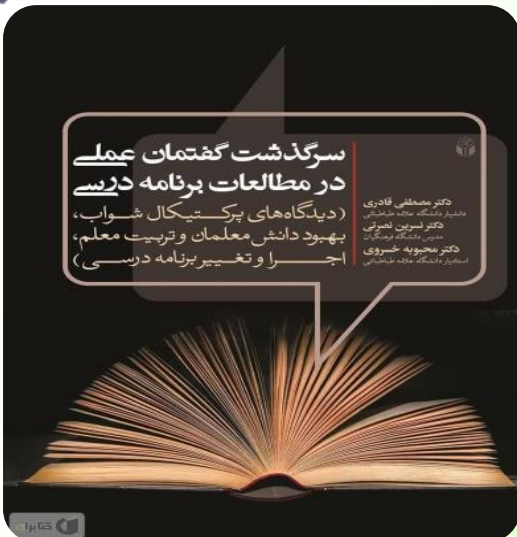
ناشر: آوای نور - چاپ اول آذر ماه ۱۴۰۱

سفارش و خرید کتاب: انتشارات آوای نور تلفن تماس: ۰۲۱-۶۶۹۶۷۳۵۵-۶

درباره کتاب: ترجمه دستنامه بین‌المللی پژوهش برنامه درسی در سال ۹۷ کلید

خورد و توسط حدود ۵۰ نفر از اساتید و دانشجویان دکتری بیش از ۱۵۰۰ صفحه ترجمه انجام گرفت.

کتاب مزین به پیشگفتاری از دکتر محمود مهرمحمدی، دکتر حسن ملکی، دکتر محمد جوادی پور، دکتر غلامرضا یادگارزاده و دکتر سعید صفایی موحد و نیز پیشگفتاری اختصاصی از ویلیام پینار است. کتاب از طرف مترجمان به دکتر مجید علی‌عسگری استاد دانشگاه خوارزمی به خاطر تلاش‌های ایشان در زمینه اعتلای رشته مطالعات برنامه درسی ایران تقدیم شده است.

دیگر آثار منتشر شده دکتر مصطفی قادری:

دیگر آثار منتشر شده دکتر مصطفی قادری:

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری، برای باز طراحی درس‌های کتاب‌های درسی متوسطه اول فراخوان داد.

❖ به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، در این فراخوان از معلمان علاقه‌مند و باتجربه تقاضا شده، با هماهنگی دبیرخانه‌های کشوری درس‌های علوم تجربی، ریاضی، مطالعات اجتماعی، تفکر و سبک زندگی، کار و فناوری با توجه به «شایستگی‌های ناظر به استعدادیابی و هدایت تحصیلی در برنامه‌های درسی (فرصت‌های آموزشی و تربیتی)» در این اقدام ملی مشارکت کنند.

❖ براساس «مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش»، یکی از مهم‌ترین اهداف دوره اول متوسطه، آشنایی دانش‌آموزان با مشاغل و حرفه‌ها به‌منظور برنامه‌ریزی مسیر آینده تحصیلی و شغلی، متناسب با استعداد، علاقه، ارزش، شخصیت و... است. بر این اساس، مقرر شده است کتاب‌های دوره اول متوسطه باز طراحی شوند.

❖ دیگر معیارهای این فراخوان به شرح زیر است:

الف: خودشناسی و آینده‌نگری

- ✓ شناخت ظرفیت‌های وجودی (فطرت، تعقل، هیجانات، استعداد، علاقه، نگرش، صفات و...)
- ✓ خودارزیابی و خودمدیریتی، خودتنظیمی و...
- ✓ خودباوری، خودپالایی، توکل، مسئولیت‌پذیری
- ✓ هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی
- ✓ توانایی انتخاب و تصمیم‌گیری (رشته تحصیلی و...)
- ✓ برقراری ارتباط مؤثر
- ✓ توانایی تعامل و کار تیمی
- ✓ تقویت روحیه کارآفرینی (نوآوری، ریسک‌پذیری، تحمل ابهام، تاب‌آوری، انعطاف‌پذیری و...).

ب: شناخت دنیای کار و زندگی (موقعیت‌های اقتصادی، اجتماعی و...)

- ✓ تحلیل فرهنگی، اجتماعی رشته‌های تحصیلی و مشاغل مرتبط
- ✓ شناخت زمینه‌های شغلی
- ✓ تحلیل مشاغل و حرفه‌ها
- ✓ تحلیل روند تغییرات مشاغل با تأکید بر عصر فناوری
- ✓ به‌کارگیری مهارت‌های فنی و حرفه‌ای
- ✓ سواد دیجیتال و فناوری‌های نو
- ✓ مهارت‌های پایه اقتصادی (درآمد - سود، خریدوفروش، سهام، بورس، صادرات و واردات، تورم و...)
- ✓ ارزش‌های اخلاقی و رفتار اقتصادی (حفظ محیط زیست، مصرف بهینه، انصاف، نیکوکاری، تعاون و...)
- ✓ توانایی تحلیل بازار (تولید، عرضه، مصرف و...)
- ✓ ایده‌پردازی و طراحی مدل‌های کسب‌وکار
- ✓ طراحی و ساخت محصول
- ✓ مدیریت کسب و کار

ج: الگوی طراحی واحد یادگیری (با تأکید بر رویکرد موقعیت‌محور و تلفیقی)

- ✓ روایت یک موقعیت واقعی از دنیای کار (مشاغل / حرفه‌ها) و طرح مسئله متناسب با مفهوم و هدف اصلی درس
- ✓ ایجاد فرصت تبیین مسئله مطرح‌شده
- ✓ ایجاد فرصت ایده‌پردازی، تجربه و عمل (با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین)
- ✓ ایجاد فرصت تحلیل روند آینده شغلی موقعیت مطرح‌شده و فرصت خودارزیابی و تأمل دانش‌آموزان درباره تصمیم‌گیری برای آینده رشته تحصیلی (به‌عنوان تکلیف و فعالیت‌های منزل و...).

❖ تقویم زمانی : علاقمندان می‌توانند نمونه کارهای خود را تا ۱۴۰۱/۱۱/۱۵ به دبیرخانه‌های درس‌ها ارسال کنند و ارسال آثار برتر از دبیرخانه‌های درس‌ها به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ۱۴۰۲/۰۲/۰۵ خواهد بود.

❖ برای اطلاعات بیشتر به سایت <http://oerp.ir/> مراجعه کنید.

نوزدهمین همایش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

نوزدهمین همایش ملی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران با عنوان «برنامه درسی و مسئولیت اجتماعی» برگزار می شود:

❖ **تقویم زمانی :** با توجه به درخواست ها تغییراتی در تقویم زمانی ایجاد شده است (دکتر عبدالله پارسا، دبیر علمی همایش) ↓

- ✓ دوشنبه ۱۸ مهرماه اولین نشست کمیته علمی همایش
- ✓ **ارسال چکیده تفصیلی تا تاریخ پنجشنبه ۱۵ دی ماه تمدید شد.**
- ✓ دوشنبه ۵ دی ماه دومین نشست کمیته علمی همایش
- ✓ اعلام نتایج داوری تا چهارشنبه ۲۱ دی ماه
- ✓ ارسال پوسترها و اصلاحات تا چهارشنبه ۱۲ بهمن ماه
- ✓ ثبت نامه و واریز وجه تا پنجشنبه ۲۰ بهمن ماه

❖ محورهای همایش:

❑ مفهوم و ویژگی های مسئولیت اجتماعی

- ❖ مبانی فلسفی، جامعه شناختی و روانشناختی مسئولیت اجتماعی
- ❖ پیوند دین و مسئولیت اجتماعی در برنامه های درسی
- ❖ رویکرد نظریه پردازان برنامه درسی به مسئولیت اجتماعی
- ❖ گستره مفهومی و کاربردی مسئولیت اجتماعی (محلی، ملی، بین المللی، بشری)

❑ مسئولیت اجتماعی نظام تربیتی کشور

- ❖ ویژگی های یک نظام تربیتی مسئولیت پذیر
- ❖ تأثیر برنامه های درسی نظام تربیتی رسمی و عمومی در نهادینه سازی مسئولیت اجتماعی دانش آموزان
- ❖ نقش آموزش عالی در جهت دهی به مسئولیت پذیری اجتماعی دانشجویان و اعضای هیأت علمی
- ❖ تربیت معلم و مسئولیت اجتماعی معلمان
- ❖ برنامه های درسی میان رشته ای و مسئولیت اجتماعی
- ❖ نفوذ و نمود معنا و مفهوم مسئولیت اجتماعی در سطوح، ابعاد و عناصر برنامه های درسی
- ❖ پیوند فوق برنامه ها و برنامه های درسی نیمه رسمی با مسئولیت اجتماعی مدارس
- ❖ تعامل اثربخش نظام تربیت رسمی و عمومی با نهاد خانواده، نهادهای اجتماعی و فرهنگی و رسانه ها با هدف نهادینه سازی مسئولیت اجتماعی

❑ تجارب بین المللی نظام های آموزشی دنیا در توسعه مفهومی و عملی مسئولیت اجتماعی

- ❖ توجه به ماهیت جهان شمولی مسئولیت اجتماعی در برنامه های درسی
- ❖ دیپلماسی علمی، مسئولیت اجتماعی دانش آموختگان
- ❖ جایگاه مسئولیت پذیری اجتماعی در تربیت شهروند جهانی

❑ آینده اندیشی در خصوص مسئولیت اجتماعی

- ❖ مسئولیت اجتماعی نظام آموزشی در دستیابی به توسعه پایدار
- ❖ مسئولیت اجتماعی نظام آموزشی در خلق و بهره برداری از نوآوری ها، ایده پردازی ها و فناوری های نوین
- ❖ مسئولیت اجتماعی برنامه درسی در دوران پسا کرونا
- ❖ مدرسه محوری و مسئولیت اجتماعی
- ❖ استقرار نظام مدیریت آموزشی اثربخش و پاسخگو برای عمل به مسئولیت اجتماعی نظام آموزشی و مدارس
- ❖ آموزش مداوم به عنوان یک مسئولیت اجتماعی
- ❖ مسئولیت اجتماعی سازمان ها در آموزش و توانمندسازی سرمایه های انسانی و اجتماعی

همایش آینده

۱۸

دعوت به همکاری

انجمن مطالعات برنامه درسی از کلیه ی اعضای فعال و علاقه مند خود در حوزه های زیر دعوت به همکاری می نماید:

- ✓ فعالیت در کمیسیون ها و سیگ های تخصصی انجمن
- ✓ طراحی پوستر به منظور اطلاع رسانی کارگاه ها، نشست ها و سایر رویدادهای علمی
- ✓ نگارش مطالب برای خبرنامه

هیات تحریریه فصلنامه خبری انجمن مطالعات برنامه درسی ایران از کلیه اساتید، دانشجویان و دانش آموختگان دعوت می نماید که مطالب خود را به صورت تایپ شده، حداکثر یک ماه پیش از انتشار، به رایانه فصلنامه به نشانی news2020association@gmail.com ارسال نمایند. هیات تحریریه در رد و پذیرش و همچنین ویرایش مطالب ارسالی آزاد است.

شرایط عضویت در انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

با توجه به درخواست های مکرر متقاضیان برای عضویت در انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، شرایط عضویت در انجمن اعلام می گردد. به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ این انجمن از تمامی دانشجویان، معلمان، اعضای هیئت علمی و مولفان و فارغ التحصیلان مستعد و علاقه مند در این حوزه، عضو می پذیرد.

مدارک مورد نیاز جهت عضویت یکساله در انجمن:

۱. تصویر فیش پرداخت حق عضویت

دانشجویان: ۱۰۰ هزار تومان - معلمان: ۱۵۰ هزار تومان - مولفان و سایرین: ۲۰۰ هزار تومان - اعضای هیات علمی: استادیار ۳۰۰ هزار تومان، دانشیار: ۴۰۰ هزار تومان، استاد: ۵۰۰ هزار تومان.

۲. تصویر کارت دانشجویی یا پرسنلی

۳. تصویر عکس سه در چهار

همچنین مدارک لازم برای تمدید عضویت شامل ۱. تصویر کارت عضویت و ۲. تصویر فیش پرداختی حق عضویت سالانه می باشد. شایان ذکر است؛ شماره کارت انجمن ۵۸۵۹۸۳۷۰۰۰۳۹۴۹۵۳ و مدارک مورد نیاز برای عضویت در انجمن باید به شماره انجمن ۰۹۰۱۶۹۶۱۸۰۲ در ایتم ارسال شود.

راه های ارتباطی با انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

نشانی دفتر مرکزی: تهران، خیابان کریم خان زند، خیابان ایرانشهر شمالی، کوچه شهید دهقانی نیا، پلاک ۶، طبقه پنجم، انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

نشانی ما در فضای مجازی:

تلگرام: @icsa_ir

اینستاگرام: @icsa_ir

وب سایت: www.icsa.org.ir

تلفن تماس: ۰۹۰۱۶۹۶۱۸۰۲

ایمیل: info@icsa.org.ir

لطفا با ارائه پیشنهادات و نظرات انتقادی سازنده، ما را در انجام بهتر رسالت ها و مأموریت های انجمن یاری رسانید.

